

Բրիտանիա

ԱՅՍՏԱՆ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՍ. ԷԶՄԻԱԾԻՆ ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ՄԵԱԿՈՒԹԱՅԻՆ, ԼՐԱՎԱԿԱՆ ԵՐԿՇԱՐԹԱԹԵՐԹ

ԱՅՍ ՀԱՄԱՐՈՒՄ

ԿԱՐՈՂ ԵՔ ԳՏՆԵԼ

ՁԵՁ ՀԵՏԱԲՐԵՐՈՂ

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱԶՄԱԹԻՎ
ՀԱՐՑԵՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ.

հոգեւոր իմաստով ի՞նչ է ազատ կամքը (էջ 3),

ի՞նչ են ՀԱՎԱՏԸ, ՀՈՒՅՍԸ, ՄԵՐԸ,

ի՞նչ է նշանակում ողորմած լինել (էջ 5),

ինչո՞ւ է յոթ մոլորությունը համարվում մահացու մեղք,

ի՞նչ են դժոխքն ու դրախտը (էջ 7):

ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ ԵՆՔ ՆԱԵՒ

ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ, ՏՈՆԱԽՈՍԱԿԱՆ,

ՊԱՏՄԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ ՆՅՈՒԹԵՐ:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԿՇԱՐՈՒՆԱԿԻ ԿԱԶԳՈՒՐՄԱՆ ՇՐՋԱՆ ԱՆՑԿԱՑՆԵԼ ՆՅՈՒ ՅՈՐԲՈՒՄ

Փետրվարի 17-ին Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Առաջինը դուրս եկավ հիվանդանոցից եւ կշարունակի ապաքինման շրջան անցկացնել Նյու Յորքում՝ գլխավոր վիրաբույժ Ռոյ Մեյլերի անմիջական հսկողությամբ: Մայր Աթոս Սբ. Էջմիածին ստացված հաղորդագրությամբ՝ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու՝ Հյուսիսային Ամերիկայի Արեւելյան թեմի առաջնորդ գերշ. Տ. Ներսիս արք. Պարսամյանը տեղեկացնում է, որ կազդուրման շրջանը հավանաբար կտեւի 4-6 շաբաթ:

Ինչպես նախապես տեղեկացված է, փետրվարի 5-ին Նորին Սրբությունը Նյու Յորքում ենթարկվեց բերանի խոռոչի վիրահատության: Վիրահատությունն անցավ հաջող, եւ բժշկները լավատես են ձեռք բերված արդյունքի նկատմամբ:

Փետրվարի 19-ին Նյու Յորքից Մայր Աթոս Սբ. Էջմիածին վերադարձավ նաեւ կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ գերշ. Տ. Գարեգին արք. Ներսիսյանը: Սրբազան հայրը Նյու Յորք էր մեկնել փետրվարի 4-ին՝ Վեհափառ Հայրապետին տեսակցելու նպատակով: Վերադարձից հետո Գարեգին արք. Ներսիսյանն այցելեց ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանին եւ նրան տեղեկացրեց Վեհափառ Հայրապետի առողջական վիճակի մասին:

Հավատացյալ մեր ժողովրդի հետ շարունակվեց անընդմեջ Ամենայն Հայոց Հայրապետի շուտափույր ապաքինման համար:

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԱՊԱՔԻՆՄԱՆ ՄԱՂԹԱՆՔՆԵՐ ԵՆ ՀՂԵԼ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ԵՒ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱՍՏԻՃԱՆ ԱՆՁԻՆՔ

Ինչպես արդեն տեղեկացվել է, Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Գարեգին Ա կաթողիկոսը փետրվարի 5-ին Նյու Յորքում ենթարկվեց վիրահատության: Համաձայն բժիշկների՝ Վեհափառ Հայրապետի առողջական վիճակը կայուն է:

Վիրահատության առիթով Ամենայն Հայոց Հայրապետին շուտափույր ապաքինման բարեմադրանքներ են հայտնել Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, Լեւոնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Արկադի Դուկասյանը, ՀՀ ԱԺ նախագահ Խոսրով Հարությունյանը, վարչապետ Արմեն Դարբինյանը, Վատիկանից՝ Կաթոլիկ Եկեղեցու պետ Ալեքսի Ա պատրիարքը, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա կաթողիկոսը, Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու զույգ պատրիարքները՝ Երուսաղեմի պատրիարք Տ. Թորգոմ արք. Մանուկյանը եւ Կոստանդնուպոլսի հայոց պատրիարք Տ. Մեսրոպ արք. Մուրաֆյանը:

Ամենայն Հայոց կաթողիկոսն իր խորին շնորհակալությունն է հայտնել բոլորի՝ ցուցաբերած ուշադրության եւ ազնիվ գգաշունչների համար:

ՄԱՍԼԱ ԴԻՎԼԵ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՍ

1700-ԱՄՅԱԿԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԾՈՂՈՎԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ

Փետրվարի 18-ին Մամուլի ազգային ակումբում տեղի ունեցավ ՀՀ վարչապետի խորհրդական, Հայաստանում քրիստոնեության՝ որպես պետական կրոնի ընդունման 1700-ամյակի տոնակատարությունների կառավարական հանձնաժողովի քարտուղար Ռուբեն Անգալոյանի մամուլ առույթը:

Քրիստոնեության ընդունումը Հայաստանում, ասաց նա, մեծագույն նվաճում էր, բանի որ պետականությունն ունեցող ազգ մինչեւ այդ գոյություն ունեին, սակայն որպես ընդգծված դեմք ունեցող ազգ՝ մենք դարձանք 301 թվականին:

Խոսելով տոնակատարությունների շրջանակներում անցկացվելիք միջոցառումների մասին՝ վարչապետի խորհրդականը հայտնեց, որ կառավարությունն այժմ նախատեսվում է երկու նախագիծ՝ մշակույթի նախարարության եւ անձամբ իր կողմից պատրաստված: Թե՛ եւ խոսակցություններ կան այն մասին, թե կառավարությունը հակված է ընդունելու մշակույթի նախարարության առաջարկած տարբերակը, այրն. Անգալոյանն իր պատրաստած նախագիծն ավելի հարմար է ընդունելի համարեց թեկուզ եւ այն պատճառով, որ մյուսը խիստ տեղայնացված է եւ չի կարող տալ Հայաստանի մասին ամբողջական պատկերացում:

Ռուբեն Անգալոյանը միաժամանակ խոստովանեց, որ ինքն այնքան էլ չի հետաքրքրվում կրոնի հարցերով, եւ վարչապետին իր օրվա խորհուրդներն ավելի շատ առնչվում են մշակույթային հարցերին: Ս. Գրիգոր Լուսավորչի եկեղեցու իրականացվող շինարարական աշխատանքներին, ըստ Ռ. Անգալոյանի, ամենասն չէ նաեւ պետությունը, թե՛ վարչապետի խորհրդականի անձնական կարծիքով՝ եկեղեցին ճարտարապետական առումով թերի է:

Ինչ վերաբերում է մշակույթի ընդհանրապես, պրն. Անգալոյանը կարծիքով, չկա այն մեթոդորտը, որը նպաստում է մշակույթի զարգացմանը, եւ առանց որի մշակույթ ստեղծվել չի կարող:

Հայաստանում մշակույթի անվան տակ մեծ փողեր են «կերվել», բայց մշակույթին իրականում փող չի տրվում,՝ հայտարարեց Ռուբեն Անգալոյանը:

Արմենյան

ՀՈԳՅԱՆՆԵՍ ՉԵՔԻՋՅԱՆԻՆ ՀԱՆՁՆՎԵՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹՅԱՆ «Ս. ՍԱՀԱԿ - Ս. ՄԵՍՐՈՊ» ՇՔԱՆՇԱՆԸ

Ամենայն Հայոց Գարեգին Ա կաթողիկոսի հայրապետական կոնդակով Հոլիանդես Չեքիջյանի՝ ծննդյան 70-ամյա հոբելյանի առիթով եւ հայ արվեստին մատուցած քաղաքացիական ծառայության համար շնորհիվ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսության «Ս. Սահակ - Ս. Մեսրոպ» շքանշանը:

Փետրվարի 14-ին՝ Տյանթեյնի քաղաքի օրը, հավարտ Սբ. Պատարագի Մայր Աթոռի Վեհաքառնում հանդիսավորապես ընթերցվեց հայրապետական կոնդակը եւ ձեռնադր գերշ. Տ. Ներսիս արք. Պողոսյանից մատուցողին հանձնվեց Հայոց Եկեղեցու պատվավոր շքանշանը: Հայրապետական սրբատառ կոնդակն ընթերցեց Տ. Արտակ արքեպ. Տիգրանյանը:

Արարողության ներկա էին Մայր Աթոս Սբ. Էջմիածնի միաբաններ, մշակույթի գործիչներ, հյուրեր:

Շնորհակալելով մատուցող Չեքիջյանին՝ նրա արվեստը բարձր գնահատեցին գերշ. Տ. Գրիգորի արք. Քուրմարյանը եւ Գերազոյան հոգևոր խորհրդի անդամ Գրիգոր Խանջյանը: Վազգեն Ա կաթողիկոսի հրավերով՝ 38 տարի առաջ Կոստանդնուպոլսից գալով Հայաստան՝ մանստրոն հիմնեց ակադեմիական պետական երգչախումբը՝ նոր որակի հաղորդելով հայ երգչախմբային արվեստին:

Հայտնելով երախտիքը պարգևի համար՝ Հոլիանդես Չեքիջյանին իր բարեմադրանքը հաղորդեց Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին՝ ներկայից հետ մեկտեղ աղոթելով Վեհափառ Հայրապետի շուտափույր ապաքինման համար:

Ի պատիվ Հոլիանդես Չեքիջյանի՝ Վեհաքառնում տեղի ունեցավ ընդունելություն:

«ԷԶՄԻԱԾԻՆ», 1998, ԺԲ

Լույս է տեսել Մայր Աթոռի պաշտոնական «Էջմիածին» ամսագրի 1998 թ. վերջին համարը: Այն սկսվում է պաշտոնական տեղեկատվությամբ, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Առաջինի գրություններով, մամուլով ղեկավար հաղորդումներով, ինչպես եւ խմբագրության պատրաստած տեղեկատվական նյութերով: «Գրոմական» բաժնում ներկայացված են Մայր Աթոռի յոթ միաբանների քարտեզները: Հետազոտական բնույթի մի քանի հոդված է ընդգրկված «Պատմաբանասիրական» բաժնում: Անագոստոն տեղ են գտել նաեւ հոբելյանական, մատենագիտական, տեղեկատվական եւ այլ հրապարակումներ, իսկ վերջում տրված է 1998 թվականի ընթացքում տպագրված նյութերի ամբողջական ցանկը:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՍ Բ. ԷԶՄԻԱԾԻՆ ՇՆՈՐՀԱՎՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ ԱԼԵԽՍԻ Բ ՊԱՏՐԻԱՐԽԻՆ

Համայն Ռուսիո եւ Մոսկվայի պատրիարք Ալեքսի Երկորդին՝ ծննդյան 70-ամյա հոբելյանի առիթով փետրվարի 16-ին Ամենայն Հայոց Գարեգին Ա կաթողիկոսի եւ Մայր Աթոս Սբ. Էջմիածնի միաբանության անունից շնորհավորական հեռագիր հղեց Մայր Աթոս Սբ. Էջմիածնի ղեկավարական գերշ. Տ. Ներսիս արք. Պողոսյանին:

«Ձեր Սրբություն, Հանուն Ամենայն Հայոց Գարեգին Ա կաթողիկոսի եւ Մայր Աթոս Սբ. Էջմիածնի միաբանության՝ մեծագույն ուրախությամբ եւ քրտանեց շնորհավորում ենք Ձեզ 70-ամյա հոբելյանի առիթով:

Աղոթում ենք, որպեսզի Աստված շնորհի Ձեզ առողջություն, երկար տարիների կյանք եւ անսպառ իմաստություն՝ համուն Ռուս Ուղղափառ Եկեղեցու եւ ռուս ժողովրդի ծառայության», - ասվում է հեռագրում:

ՌՈՒՄԻՆԻԱՅԻ ԴԵՍՊԱՆՆ ԱՅՅԵԼԵՅ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՍ Բ. ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Փետրվարի 22-ին Մայր Աթոս Սբ. Էջմիածին այցելեց Հայաստանում Ռումինիայի նոր նշանակված դեսպան Պավել Պլատոնով՝ Ռումինիայի հայոց թեմի առաջնորդ գերշ. Տ. Տիրայր արք. Մարտիկյանի ուղեկցությամբ:

Հանուն Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի՝ դեսպանին ողջունեց կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ գերշ. Տ. Գարեգին արք. Ներսիսյանը: Սրբազան հայրը իր ուրախությունը հայտնեց Հայաստանում Ռումինիայի դեսպանատան քաջաման առիթով՝ նշելով, որ այն մեծապես կարող է նպաստել հայ եւ ռումին ժողովուրդների հետագա մերձեցմանը:

Սրբազան հայրը փաստեց, որ ռումինահայ համայնքի շուրջ 800 տարվա պատմության ընթացքում արդեն իսկ ձեւավորված են սերտ հարաբերություններ երկու ժողովուրդների եւ եկեղեցիների միջեւ: Սրբազան հայրը նշեց, որ Ռումինիայում հայերն ունեն իրենց նվիրական սրբավայրեր, որտեղից երկու տարի առաջ սկսվեցին Հայաստանում քրիստոնեության պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի առիթով կազմակերպված ուխտագնացությունները: Ռումինիայից էր նաեւ երջանկալիշատակ վազգեն Ա կաթողիկոսը, որ կրում էր ռումին ժողովրդի դրոշմը:

Պրն. Պլատոնով իր հերթին նշեց, որ հայերը Ռումինիայում հայտնի են որպես աշխատասեր եւ բարեխաշու քրիստոնյաներ, որոնք կարելի էր դիմել երգողներուն նաեւ երկրի վերին իշխանություններում:

Շնորհակալություն հայտնելով ընդունելության համար՝ դեսպանն իր բարեմադրանքը խնդրեց հայտնել նաեւ Նորին Սրբություն Գարեգին Ա կաթողիկոսին՝ ցանկանալով Վեհափառ Հայրապետին շուտափույր ապաքինում:

ՄԱՍԼԱ ԴԻՎԼԵ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՍ

«ԿԱՍՔՆ ԱՄԵՆԱՅՐԱՇԱԼԻ ՍՏՈՐՈԳԵԼԻՆԵՐԻՑ ՄԵԿՆ Է, ՈՐ ԱՍՏՎԱԾ ՏՎԵԼ Է ՄԱՐԴՈՒՆ»

Չարգագրույց Մակար արեղա Յովհաննիսյանի հետ

Մակար արեղա Յովհաննիսյանը ծնվել է 1966 թվին՝ Բաղդադում։ 1981 թվից տեղափոխվել է Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին՝ հոգեւոր կրթություն ստանալու։ Ըննարկում ավարտելուց մեկ տարի անց՝ 1989 թվին, չեռնարկվել է կուսակազմի քահանա։ Որոշ ժամանակ եկեղեցու բանագործություններում ակնաբերական հետք մեկնել է Բաղդադ, ուր մինչև 1998 թվից շարունակվել է ծառայությունը՝ որպես հոգեւոր հովիվ։ 1992-94 թվերին Հռոմում ուսանել է դավանաբանական աստվածաբանություն։ 1998 թվից կրկին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում է. նախապարտապարտվում է պաշտպանել պարզապարզական քննությունները։ Միաժամանակ, կարողություններն ընդհանուր փոխանորդ Գարեգին արքեպիսկոպոս Ներսիսյանի հրամանով, այս պարբեր հունվարից պաշտոնավարում է Արարատյան հայրապետական թեմի Էքիստրոնական դաստիարակության եւ քարոզչության կենտրոնում՝ որպես փոխնախագահ Էջմիածնի երկրպագործաց միության պարապահանքային։

Գործունեությունը դաշույր հիմնականում էրեւանի է Արարատյան թեմի հովանու տակ գրվել հայրությանը երբ տեղափոխվել էր Երեւանից։ Բացի այդ, նա համապատասխանում է 42 արվարձանական, ինչպես նաեւ քրիստոնեական կրոն։ Իր խոսքով՝ հարույր կերպով հեղեղում է, որպեսզի չկարողանա իր քրիստոնեական կրոն դասավանդել, նաեւ դասախոսություններ է կարդում կրոնի ուսուցիչների լասարակներում։ Մայրաքաղաքում քարոզչական աշխատանքի կազմակերպման պարապահանքային է։

Քարոզչությունը հասկացությունը շատ մեծ ընկալում է, հարույրից սկսվում ասաց Մակարը. ուսուցումը եկեղեցու միայն մեկ պարտականությունն է։ Բացի ուսուցական աշխատանքից, ըստ էության, քարոզչությունն են բնականաբան արարողությունները, բնականաբան լասարակների վարքագիծը, անգամ քայլվածքը, խոսքը։ Աստապարք քարոզչությունը է մասնաշաղկապվածություն, մասնություն, հետադարձությունները Աստուծո առնումով խոսելը։ Այս բոլորը հավատալից հոգեւոր շինությանն օգնող միջոցներ են։

Ներկայումս ամեն կրթական թեմ Սուրբ Էջմիածնից են թեմ Արարատյան թեմից միաբանների խմբեր քարոզչական առաքելությանը մեկնում են տարբեր շրջաններ՝ հատկապես գյուղեր։

Սուրբ Զատիկից հետո քարոզչական ճան ծեղանկություններ պիտի իրագործվեն։ Ազգային ռադիոյով մանկապատանական մի ծրագիր են սկսել՝ «Բայերի» խորագրով, պատրաստվում են նաեւ այլ հարողումներ ստեղծել։ Պատի աշխատանքը միմիայն պայմանի բեմաներ շոշափել, որոնք կարելի են նախապես ունեն եւ հետաքրքրում են այսօրվա երիտասարդներին։ Ծառ կարելի են նկատում, որ մենք, որպես հոգեւորականներ, մեր քարոզչությունը ոչ թե գուտ դասական, մեկնողական կամ գիտական հիմնությունների վրա կատարված, այլ խոսքի պայմաններին մասին, որոնք ժողովրդին հոգեւորագուտ են։ Հատկապես մեր ժամանակներում, երբ տես-

նում ենք, թե ինչպիսի բարքեր են տիրում, մեր պարտականությունն է պատրաստել երիտասարդներին՝ ընդդիմանալու ներմուծվող օտարաճանկ փառագավոր սովորություններին։

Քրիստոնյա անձի ձեւավորման հարցում առանցքային նշանակություն ունի կամքը։ Այս երկուսից կամք դաստիարակելու հարցում ի՞նչ դեր ունեն ընտանիքը, դպրոցը, եկեղեցին։

Նախ ասեն, որ կամքն ամենախիստ պարզ ստորագիծներն է կամքը։ Տեղեկություններն են, որ Աստված տվել է մարդուն։ Աստված, կարծում են, երբեք կարելի են տվել մարդուն, կամքը, ժամանակի գիտակցությունն է կամքը։ Տեղեկությունը հազարավոր տարիների կյանք ունի, այդ հազարավոր տարիների ընթացքում ընդամենը 70-100 տարի պիտի ապրենք։ Աստուծո նպատակն է, որ մենք այս փոքր ժամանակահատվածում արժեւորենք մեր կյանքը։ «Ես եկա որպեսզի կյանք ունենանք, եւ առավել եւս ունենանք»։ Իսկ ժամանակի մեջ կյանքն արժեւորելու միակ իջնույթ կամքի հսկայական ուժն է. այդ հիմքի վրա է, որ պիտի կարողանանք ապրել։ Եթե կամք չունենանք, ամեն ինչ պիտի կորցնենք։ Հին Կտակարանում շատ գեղեցիկ կերպով է դրսևորված կամքի իմաստը։ Մարդը (Ադամ), կարողանալով իրեն գտել, ենթարկվեց չարի խաբեությանը եւ գրկվեց Աստուծո ներկայությունից. սա հենց կամքի վայրկյանն է։

Իսկ փոքրիկ կամքի ձեւավորման գործում հսկայական է թե՛ ընտանիքի, թե՛ դպրոցի ու թե՛ եկեղեցու դերը։

Մարդն աշխարհին ընկալում է նաեւ դիտելով։ Հայրն ինչպե՞ս կարող է գալական ասել՝ մի՛ ծիսիր, երբ ինքն օրական ծիսում է 2-3 տուփ ծիսախոս։ Կամ՝ հայրը չի կարող որդուն ասել՝ մի՛ հայտնիր, երբ ինքն հայտնում է կնոջ կամ մոր հետ խոսելիս։

Վերջերս մի հետաքրքիր դեպք պատահեց։ Տղամարդիկ գրություն էին, եւ նրանցից մեկը հպարտանալով պատմեց, թե ինչպես իր փորձից առաջադրանքն աշխատանքով հիմնում է մորն ու ասում. «Ինձ կարիքի բեր, պայապին ի՞նչ տուր»։

Ուրեմն՝ շատ կարելի է, որ կարողանանք մեր փորձերին դաստիարակել նախ խոսվածքով, վարքով, անգամ քայլվածքով։ Դաստիարակչական այս կերպերով նաեւ կամքն է ամրապնդում։

Դպրոցում էլ մանկավարժների պարտականությունն է մարդու գիտակցության մեջ ամրացնել, թե ինչ է նշանակում կամքը։ Համայն պատահում է, որ չնորհալի, տաղանդավոր երեխայի մոտ դժվարանում է ինքնադաստիարակությունը։ Ինչպե՞ս, տարբեր պատճառներ կան մեզ հայերից, ըստ քայլվածքից, ըստ քայլվածքից։ «Գիտական» ծնողները պիտի լինեն։

Եկեղեցու դերն էլ, անշուշտ, շատ մեծ է։ Օ՛հ, որ եկեղեցին պետք է մարդուն սովորեցնի, թե առաստաղի ինչպես պետք է նա իր կյանքն ապրի։ Սուրբ

Գիրքն ինքնին փրկագործությունն է։ Մեր փրկագործության առարկան մեր Տերն է՝ Հիսուս Քրիստոսը։ Իսկ Սուրբ Գիրքը մեր կյանքն ապրելու ուղեցույցն է։

Աստված արարչագործությունը կատարելիս միայն մարդուն ստեղծեց իր պատկերի համաձայն, այսինքն՝ մարդու համար բաժին հանեց իր բանականությունը, անմահ հոգուց եւ ազատ կամքից։ Հոգեւոր իմաստով ի՞նչ է կամքը։

Այո, փաստորեն, աստվածային այս հրաշալի տոնությունը մեզ մարդը գոյություն ունի։ Նաեւ գիտեմք, որ այն, ինչ Աստված ստեղծեց, հավիտենական է, անդաշնակ է նպատակային (սա շատ կարելի է աստվածաբանության մեջ)։ Եւ այս գեղեցիկ ստեղծագործության մեջ մարդն իր առանձնահատուկ տեղն ունեցավ, քանի որ միայն նա բանականություն ունի, այսինքն՝ միայն նա պարտավորվածություն ունի տեղ կանգնելու այս տոնությունը՝ որպես պատասխանատու, նաեւ պարտավոր է այս գեղեցիկ ստեղծագործությանը իր մասնակցությունը բերել։ Այս էություն կյանքի իմաստներից մեկը։ Իսկ դրա համար մարդուն որոշակի ուժեր են անհրաժեշտ։ Մեր կյանքի հիմնական ուժն Աստուծո ներկայությունն է։ Հին եւ Նոր Կտակարանների տարբերությունն այն է, որ Հին Կտակարանում «Աստված տեսնել» նշանակում էր մահ, մինչդեռ Նոր Կտակարանում «Աստված տեսնել» նշանակում է կյանք։ Ծառ կարելի է գիտակցական տարբերությունն է սա։ Եւ այստեղ կամքը հսկայական դեր ունի։ Մեր հարաբերությունն Աստուծո հետ հիմնված է կամքի վրա։ Կամքը անհրաժեշտ է մարդուն համար, որպեսզի կարողանա մարդկային հոգեւորությունը, ուժը, որը տրված է մարդուն։ Աստված մարդ փոխարինելով մարդուն մարդկային հոգեւորությանը ազատ կամքի մեջ է։ Աստված միշտ ուղի է բողոքի հետ լինել, իսկ ընդարձակ կատարողը մարդն է, նա է իր կամքի արտահայտում՝ ասելով. «Ես ուզում եմ Աստուծո հետ լինել»։

Կամքն ասինքն խոսելիս հաճախ մի պատմություն են պատմում։ Գերմանական համակենտրոնացման ճամբարներից մեկում մի քանի տարի բանակցված լինելուց 20-30 տարի հետո հանդիպում են երկու ընկեր։ Իրենց հիշողությունները կիսելուց հետո մեկը մյուսին հարցնում է. «Դու ներքինի գերմանացիներին»։ Ընկերը պատասխանում է այն. «Ես արքայում իսկ ո՞ր»։ «Ես չեմ ներքին», պատասխանում է առաջինը։ «Ուրեմն մինչեւ հիմա դու նրանց գեղեցիկ»... ասում է մյուսը։ Այսինքն՝ կամքի ուժն ամենից առաջ այն ազատությունն է, որով պիտի մեր կյանքը կառուցենք։

Ազատ կամքի գաղափարը համայն չիղորդում է լիակատար, այսինքն՝ սահմաններ չհամադրող ազատության հետ, եւ այդպիսով խախտում են մարդկային աստվածային գիտելիքի կատարման սահմանները։ Ըստ էության խաբարվում է ազատության գաղափարը։ Ի՞նչ է ազատությունը։

Ազատությունը նշանակում է զայեղի կարողություն։ Նա, ով

կարողանում է վերահսկել ինքն իրեն, ազատ մարդ է։ Պողոս առաքյալի խոսքը, երբ ասում է. «Դուք ազատություն եք կոչված», հենց այդ մասին է. ձեզ վրա որեւէ ուժ չի կարող պարտադրվել, որովհետեւ ազատություն ունեք։ Բայց եւս մեկ, տերմինալ ազատություն ամենաանգամ շնչալիս ասում ենք. «Եղիցին կամք Բո», որովհետեւ գիտեմք, որ մեր կյանքը երբեմն-երբեմն կարող է մեզ ապաքինել, ու քանի որ վստահ ենք, որ Աստուծո կամքը մեր բարոյությունն համար է, ուստի կամենում ենք, որ մեր կամքին իր կամքը խառնվի։ Միշտ Աստուծո համար եւ Աստուծո հետ. մարդն այս նպատակով է ապրում։

Ազատություն լինելուց բացի, կամքը նաեւ մարդու անկաշկանգ ինքնարտահայտումն է։ Ով կամքն ուժ չունի, նա չի կարող ազատորեն ինքնարտահայտվել։ Սա շատ կարելի է։

Երբեմն ազատության սահմանը խախտվում է նաեւ հակառակ եղանակ, այսինքն՝ դրսևորվում է ինքնաբերականություն։

Որեւէ հարցի լուծում գտնելու համար Հիսուսի անձին պիտի նայենք։ Տերն ասաց. «Որ ու ես եմ՝ այնտեղ ինձ հետեւողներն են»։ Ուրեմն քրիստոնյայի համար այնքան էլ դժվար է իմանալ, թե ինչպես պետք է իր կամքը արտահայտի, թե երբ է իր կամքը բռնադատվում։ Եթե ասում ենք, թե կյանքն արվեստ է, ապա այդ արվեստին լավագույն տիրապետողը եղավ Հիսուս Քրիստոս։ Նրա անձին նայելով՝ բոլոր խնդիրները լուծվում են։

Իսկ եթե մարդն իր ազատության սահմանները չգիտի, որեւմ կամքից բխել է, եթե նրան հոգեբանական քննության ենթարկեն, կտեսնեն, որ նա անագուտ է։ Պատմական դեմքերին նայենք։ Եկեղեցու բոլոր սրբերն իրապես ազատություն փորձողներն են եղել, իրենց կյանքն ազատ կամքով սրբությանը են ապրել։

Իրապես մարդկային հոգեւորական է, եւ կամքի դրսևորմանն է առնչվում Տիրոջ խոսքը. «Հոգիս հոժար է, մարմինս տկար»։ Ինչպե՞ս գտնել հոգու եւ մարմնի ձգտումները՝ «ազատության երթ»։

Տարբեր մարդկանցից հաճախ լսում ենք, թե մյուսը այս աշխարհում երկրորդական է, չար է, որովհետեւ գայակեցնող է... Միանգամայն բոլոր կարծիքները։ Այն, ինչ Աստված է ստեղծել, չի կարող չար լինել։ Նյութն էլ, մարմինն էլ Աստված է ստեղծել։ Եթե ուշադիր կարդանք Հովհաննի Ավետարանը, կտեսնենք, որ երկու հիմնական գաղափար է արտահայտված։ Ավետարանի նպատակն էր պայքարել, որ Զրիստոս Աստված է ու նաեւ մարմին, եւ այդ մարմինը տուրք է Դրանով մասնաշաղկապ գնադարների դեմ, որոնք պնդում էին, թե մյուսը չար է, հետեւաբար Զրիստոսի մարմինը երեւութական է։ Հովհաննիսյան ապացուցեց, որ Զրիստոսի մարմինն իրական է, ճշմարիտ, եւ որ տեղեկությունն ունի շատ կարելի է։ Միայն մարդն է իր կամքով մյուսը արժեւորում։ Կայենք մյուս մյուսը՝ քար, կարող էր օգտագործել իր երեք հետ տուն կառուցելու, միասին ապրելու համար, քայքայ այդ մյուսը վերածեց չարի...

Իսկ գայակությունը Հիսուս իրաշխիքներ կապում է մանուկների հետ, որովհետեւ արժեւորելու հարցում նրանք տկար են, օգնություն կարիք ունեն։ Ուրեմն, գայակությունը չափազանց դեռնա մանկան մեջ տեսա։

Մարմինն ու հոգին մյուսը արժեք ունեն, երկուսն էլ հավասարապես կարելի են։ Եւ եթե համարենք, թե մարմինը չար է, ապա հոգին գոնե կարող է օգնել մարմնին, քայքայ եթե հոգին է չար, ապա մարմինն էլ է կործանվում։

Հայր Մակար, Ձեր քույր-վուրջները փոքր-ինչ անձնական բնույթի հարց, հոգեւոր ծառայությունն ընտրելիս ի՞նչ դեր է խաղացել Ձեր ազատ կամքը, ներքին մղում էլ, կար հոգեւորականի հղեալ, թե՛ բարի խորհուրդներ։

Միջուկում՝ հատկապես Արեւելքում, այդ հարցն ինքնաբերաբար է լուծվում, որովհետեւ փոքր տարիքից մենք եկեղեցում ենք, եկեղեցին մեր տունն է։ 5-6 տարեկանից եկեղեցում դպրություն ենք արել, եւ երբ ինձ առաջարկվեց, իմ մտքում էլ այդ գաղափարն արդեն հաստատվել էր։ Երբու է՝ դեռես 14-15 տարեկան էի, եւ ծնողներս պիտի վերջնական որոշումը կայացնեին։ Այնուհանդերձ, ամբողջ կյանքում ծնողների պիտի պարտական մնամ, որովհետեւ այնքան չեմ երեսակցում կյանքս առանց եկեղեցու, սրբեր... Հոգեւորականի համար ամենամեծ իրականությունն է, ապա իր հոտի կողմից սիրվելը։ Ավելի մեծ երջանկություն չեմ պատկերացնում։ Հասկատում են, հուսով եմ, որ կոչում ասվածն է քայքայ ուղղել դեպի եկեղեցի։

Ձեր կյանքում եղե՞լ է արդյոք կարելի շրջադարձային իրադեմք, որ կյանքանալիք պատմել, եւ որը կարող է ուսանելի լինել։

Անշուշտ, մարդու կյանքում քիչ չեն այն դեպքեր, որոնք ուսանելի են դառնում։

Երբ բանագործում էի աշխատում, դեռ սարկավագ էի։ Մի հասակավոր մարդ, բռնակի ձեռքը բռնած, եկավ եկեղեցի։ Երբ փորձեցի տեսնել մյուստեմաթիկական աղավաղումներ, ինձ հարցրեց, թե ինչ է դա։ Ես էլ կատարեցի, ասացի՝ խաղալիք է։ Պայակին ասաց. «Ոչ, երեխային մի՛ խաբիր։ Ասա՛, թե ինչ է»։ Ես հասկացա, որ երեխաներին պատասխաններ տալիս պետք է շատ լուրջ լինել, դաստիարակչական շատ մեծ նշանակություն ունի։ Եւ այդ պահին մինչեւ այսօր երեխաներին չեմ խաբար...

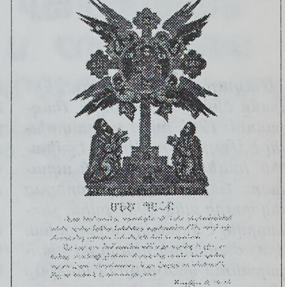
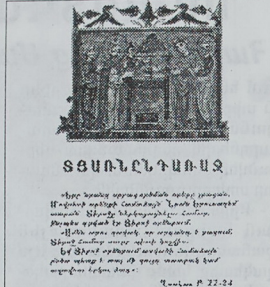
Չրույց վարել
Աննա ԱՆՆԱՆԻ

ԸԱՐՈՉՉԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԹԵՐԹՈՆՆԵՐ ԲԴԲԿ-Ի ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՄԲ

Ս. Էքմիածնի Քրիստոնեական դաստիարակության և բարոգ-չության կենտրոնը հավասա-ցյալ ժողովրդին Հայաստանի, ինչպես եւ Կիւրահայոց եւ Արցախի թեմերում, բաժանել է արդեն երկրորդ ֆարոգչական թերթը՝ տղազգլան Սայր Աթո-ռի տղաբանում 10.000-ական օրինակով: Առաջինը նվիրված էր Տյառնընդառաջին, երկրորդը կոչվում է «Սեծ Պահի»: Հանրա-մասշեղի տոնակատարան և ֆա-

րոգչական տեղեկատու թերթն-ների հրատարակության գաղա-փարը ծնվեց այս սարկա հուն-վարին, երբ կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ Տ. Գա-րեգին արեւոյ. Ներսիսյանը այցելեց ԲԴԲԿ եւ վարիչ-սեօնե Տ. Վազգեն վրդ. Սիրգախա-նյանի ու աշխատակազմի հետ հանդիպման ժամանակ առաջ ֆառեց հնարավորին չափ լայն ֆարոգչության ծավալման խն-դիրը:

Ցայժմ լույս տեսած թերթնե-րի տեսքը կազմել է Կիզեն սրկ. Ղազարյանը, ծնականորեն կա-սարել է Ռուբեն Գրիգորյանը: Սոս օրերս լույս կեսնի «Ամենօրյա աղոթքներ» թե-րթըն, իսկ առաջիկայում բազմաթիվ այլ հետաքրքի-փոհիկ տեղեկագրեր: Ստրել ներկայացնում են «Սեծ Պահի» ֆառածալ թերթնից մի հա-սված, որը վերաբերում է Սեծ Պահիի կրակներին:

ՍԵԾ ՊԱԿԻ ԿԻՐԱԿՆԵՐԸ

Սեծ պահիք ընդգրկում է վեց կիրակի: Այդ կիրակիները կապ-ված են աստվածաշնչյան վեց պատմությունների հետ, որոնք կազմել են Հայկոս Տյառնե-բայրը և Կյուրեղ երուսաղեմա-ցին: Այդ կիրակիներն են՝ Բուն բարեկենդան, Արտաքսման, Ա-նառակի, Տնտեսի, Գառավորի և Գալստյան: Այս անվանումներն ինքնուրույնաբար հայտնում են յուրաքանչյուր կիրակիի խոր-հուրդը, և բոլորը միասնաբար կազմում են «ուկե շրջա», որոն-ցով ծանոթանում ենք մարդու անցած ճանապարհին աշխարհի արարչագործությունից մինչև Քրիստոսի երկրորդ գալուստը:

Մարդը սկզբում վայելում էր դրախտային երջանկությունը: Ա-պա պատվիրանազանությունը պատճառ է դառնում մարդու դրախտից արտաքսմանը: Որոշ ժամանակ անց մարդ արարածը զգում է և դարձի գալիս: Երկնա-վոր Հայրը ճերմում է մարդուն և արժանացնում նախկին փառքին ու շնորհներին՝ աշխարհի վրա կարգելով որպես տնտես: Այս-տեղ եկեղեցին մեզ հիշեցնում է, որ դաստիարակ է լինելու, և մենք որպես աշխարհում կարգաված տնտեսներ, պատասխան ենք տալու մեր տնտեսության և ապ-րած կյանքի համար: Եվ այս ամե-նը պիտի եզրակացնենք Տիրուք երկրորդ գալուստյան, երբ մեղա-վորները պիտի դատապարտվեն, իսկ արդարեւոր արժանանան հավիտենական կյանքին:

Բուն բարեկենդան: Բարեկեն-դան նշանակում է՝ բարի կենդա-նություն, այսինքն՝ ուրախու-թյուն, վայելիք: Խորհրդանշում է նախաստեղծների Ադամ և Եվա-յի դրախտային վայելքներով լի կյանքը: Աստծու հետ ապրելը նրանց ամենամեծ երջանկու-թյունն էր: Նրանց օտար էր ամեն կարիք, նրանք մեղքերից զերծ էին:

Արտաքսման կիրակի: Խորի-դանշում է Ադամի դրախտից ար-տաքսումը: Ադամը և Եվան դրախտի փափկության մեջ եղ-կար չմտածեցին. գործած մեղքերի պատճառով նրանք դարձան մահկանացու և անհնազանդու-թյան պատճառով արտաքսվեցին ու դատապարտվեցին քրոնա-նաճ աշխատանքով իրենց ամե-նօրյա հացը վաստակելու: Սա-կայն երկրորդ Ադամի Հիսուս Քրիստոսի մարդեղությունը մարդկանց առջև երևալիս բաց-ցեց դրախտի ճանապարհը, և մարդիկ, զղջումով, ապաշխա-րությունը և առաքինի վարքով մեղքերից մաքրվելով, վերստին արժանացան դրախտային երա-նությունը:

Անառակի կիրակի: Ավետա-րանի օրվա ընթերցվող առակը պատմում է անառակ որդու մա-սին (Ղուկաս ժե 11-32): Այս ա-ռակը մարդկությանը տալիս է բարոյական մեծագույն դաս: Պատահում է, որ մարդ արարածի կր կյանքում կամա թե ակամա մեղքեր է գործում: Ասկայն երա-նելի է այն մարդը, ով կունենա քաջություն, ինչպես անառակ որ-դին, զղջալու և գործած մեղքերի համար Աստծուց ներողություն խնդրելու ասելով. «Հայր, մե-

ղանչեցի երկնից դեմ եւ Քո ա-ռաջ» (Ղուկաս ժե 21): Հայրը պատրաստ է ներելու զղջացողին և արժանացնելու նախկին փառ-քին ու պատվին: Այս առակը հստակ պատմում է, որ կարող ենք միխարվել Աստծու հայրա-կան զթառառ սիրով և ուրա-խությամբ ընդունվել Նոր արա-յության մեջ, եթե ապաշխարու-թյամբ դառնանք դեպի Աստված:

Եկեղեցին կոչ է անում անա-ռակ կյանք վարող իր բոլոր դ-րիներին, որպեսզի զղջան և դար-ծի զան, բողմեն իրենց մեղասնե-ր վարքը, հանդերձվորվեն երկ-նային Հոր շնորհներով և ապրեն քրիստոնյային վայել կյանքով:

Տնտեսի կիրակի: Ավետա-րանի օրվա ընթերցվող առակը պատմում է մի մեծահարուստ զովասանի է արժանացնում իր անիրավ տնտեսին, որը հնարա-մուրթն էր գործելով վերստին շահեց իր տիրող վաստակությունը (Ղուկաս ժե 1-8): Մենք այս աշ-խարհում Աստծու կողմից տըն-տես ենք նշանակված, ուստի անհրաժեշտ է, որ լավագույնս տնօրինենք մեր կյանքը՝ գիտա-կելով, որ մի օր հաշիվ պիտի տանք Աստծուն:

Անիրավ դատավորի կիրակի: Օրվա խորհուրդը վերցնում է Ա-վետարանից (Ղուկաս ժե 1-8): Հիսուս Անիրավ դատավորի ա-ռակով ցույց է տալիս, որ մարդ հաճախ հայտնվում է անիրավ դատավորի դերում: Պատահում է՝ նախաձեռնել, երբ նույն մար-դը հանդես է գալիս այրի կնոջ փոխարեն: Օրվա պատգամն այս է. մնամկել այրի կնոջը, որն ա-ռանց ծանոթանալու աղքատ մա-տուցեց Աստծուն, հարախորեն

հետապնդեց իր դատը՝ ակնկա-լությամբ և վատաբեղությամբ, որ մի օր հնարավոր կլինի վերագտնել կորցրածը և անտեսված իրա-վունքը:

Գալստյան կիրակի: Եզրա-փակվում է Սեծ պահի «ուկե շրջան»: Սրանով քրիստոնեա-կան եկեղեցին իր հավատացյա-լներին հրավիրում է ըմբռնելու Քրիստոսի երկրորդ գալուստի խորհուրդը: Քրիստոս իր առաջին գալուստով քանդեց դժոխքի կա-պեղները և բացեց դրախտի դռները: Իսկ երկրորդ գալուստով պիտի մեղավորներին դատի և արդարներին երկնի արքայու-թյան արժանացնի:

Սեծ պահի ընթացքում հա-վատացյալներին առիթ է ընծա-վում մտածելու փրկագործության խորհրդի մասին: Անհրաժեշտ է, որ մարդիկ գիտակցեն իրենց ըն-ծաված այս պարզիկ արժեքը: Սեծ պահից հոգևոր մի յուրահա-տուկ ճանապարհորդություն է, որն անեն տարի մեզ առաջնոր-դում է դեպի սուրբ Ջառիկ և ար-ժանացնում տոնելու մեր Տեր Հի-սուս Քրիստոսի հրաշափառ Հա-ղությունը:

Սեծ պահի քանչորսերորդ օրը կոչվում է Միջինը: Միջինը ազգարարում է, որ Սեծ պահից հասել է իր կեսին:

Բուն բարեկենդանին սկսած պահից լուծում ենք սուրբ Ջառի-կից մեկ օր առաջ շաբաթ երեկո-յան, երազալույցի պատարագից հետո: Բուն բարեկենդանի կիրա-կից մինչև սուրբ Ջառիկի հիսուն օր է, որոնցից քառասունը թու-ն պահի օրերն են:

1999թ. Սեծ պահի ժամանակացույց

- Բուն բարեկենդան փետրվարի 14
- Արտաքսման կիրակի փետրվարի 21
- Անառակի կիրակի փետրվարի 28
- Տնտեսի կիրակի մարտի 7
- Միջինը մարտի 10
- Դատավորի կիրակի մարտի 14
- Գալստյան կիրակի մարտի 21
- Ծաղկազարդ մարտի 28
- Ավագ շաբաթ մարտի 29 - առիկի 3
- Ջառիկ ապրիլի 4

ՎԱՍՆ ՀԱՅՐԵՆՅԱՅ, ՎԱՍՆ ՀԻՍՈՒՍԻ

«Մահ ոչ իմացյալ մահ է, մահ իմացյալ՝ անմահություն»:

Սեծ պատմիչի կյանք դար-ծած այս խոսքերով մենք ոգե-կոչում ենք բազմ Վարդանի եւ բոլոր նահատակների արայած ծնոք բերած հոգեւոր մեծ հաղ-թանակի տոնը:

«Մենք մեր նախնիներից լավը չենք», - մեծ գորավար Վարդա-նի խոսքերը հիշատակեց իր սր-տառուչ խոսքում պատարագից քահանայ Ս. Սկրիպի երանանք: Ապրել նախնիների ոգով. ահա այս է տոնական պատարագի կոչը, որին իրենց մասնակցու-թյունն էին բերել օրեր ԲԴԲԿ-ի վարիչ-տնօրեն Տ. Վազգեն վարդապետ Սիրգախանյանը, Արագածոտնի թեմի ԲԴԲ բաժնի պատարանատու Տ. Հայկա-զուն քահանա Սկրտչյանը:

Պատարագից հետո հայր սուրբն ու քահանա հայրերը մեկնեցին Ապարանի արվեստի դպրոց, որտեղ «Ս. Մեսրոպ Մաշտոց» եւ «Ս. Աստվածածին» կիրակնօրյա վարժարանների տնօրեններ Ժ. Արշակյանի եւ Ֆ. Հակոբյանի, ուսուցիչների եւ

սաների ջանքերով կազմակեր-պվել էր միջոցառում՝ նվիրված Վարդանյան տոնին:

Միջոցառմանը մասնակցում էր նաեւ Ապարանի քաղաքա-պետ պարոն Ռ. Հայրապետյա-նը:

Մեզ դեպի 5-րդ դար տեղա-փոխած հայրենասիրական մեծ ներշնչումով իրար հաջորդող սրտահույզ երգերն ու շարա-կանները, ոգեշնչեց ասմունքն ու բեմականացված հատված-ները կրկին անգամ զգալ, մեր-շնչվել ու ապրել տվեցին բոլոր ժամանակներում հայի անկոտ-րած ու անհաճախ կապը՝ հա-նուն հոգեւոր ու ֆիզիկական զոյատեսման, հանուն ազգային ու տարածքային ամբողջակա-նությունը:

Այնուհետեւ հանդիպումը շա-րունակվեց կիրակնօրյա վար-ժարանների ուսուցիչների հետ: Ջերմ ու հոգեթով գրույցից հե-տո հայր սուրբը, իր հայրական օրհնությունը թողնելով, հրա-ժեշտ տվեց:

ԱՆԻ ԹՈՐՈՒՅԱՆ, Ապարան

ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄ ԱՐՈՎՅԱՆՈՒՄ

«Վասն հայրենյաց, վասն հավատոյ» - խորագիրն էր կրում ԲԴԲԿ-ի Արավային կո-նի ուսուցչաց լսարանի նախա-ձեռնությամբ փետրվարի 11-ին կազմակերպված միջոցառու-մը:

Ուսուցչաց լսարանի անդամ Սիրանուշ Առաքելյանը, ստանձնելով նախաձեռնու-թյան պատասխանատվություն-ը, թիվ 10-րդ դպրոցում 4-րդ դասարանցի փոքրիկների մասնակցությամբ ներկայաց-րեց «Ազդրամանց տուն» հան-դեսը: Ջարմամայի իր փոքրիկ-ների ներշնչումը, որով նրանք այնքան իրական էին ներկա-յացումը պատմությանը դպրե-րը, որ ներկաներին, ասես, տա-նում էին 5-րդ դար: Ահա այս պատերն են, որ մեզ՝ ժամանա-կակիցներին, էլ ավելի են պար-տավորեցնում հետախնդիր այ-ն եկեղեցանվեր ու հայրենաշունչ ոգուն, որով առաջնորդվել են Սուրբ Վարդանյանը:

Արավայի ՏԵՐՎԱՆՆԵՐ Արմյան

«ՈՒՉԵ՛Ք, ԵՒ ԿՏՐՎԻ ԶԵՉ»

«Եթե դարձի զգաք ու լինեք մանուկների պես, Երկնքի թա-գավորությունը չեք մտնի» (Մատթ., ԺԸ, 3):

Երբ մայրն ենք մեր պատմու-թյանը, տեսնում ենք, որ իրա-պես, եթե դարձի շարունակ հաց կամ հայրենիք է պակասել մեզ, չենք մեռել, ապրել ենք, եւ միայն այն ժամանակ, երբ պակասել է մեր հավաքմությունը մեր եկեղեցուն, ազգին կամ մեր բա-նունապետներին եւ նրանցից մեզ ժառանգություն մնացած ոգուն, ապա... զրկվել ենք ազգա-յին դիմագծից, ինքնությունից եւ կ'ընկնեք կորցրել ամեն ինչ (դրա օրինակն է՝ Նախիջեւանը): Հիշ-չե՞ն այն ազգերն ու ժողովուրդնե-րը, որոնք երկնականաբար հան-ձնվեցին հայտնված գիսաստ-վի պես փայլատակել և մարտե-լե՞ միայն պատմության մեջ ինչ-ինչ հիշատակություններ թողնե-լով: Այսօր, երբ մենք 3-րդ հազա-րամյակ ենք թեւակոխում, բազ-միցս համոզվելով, որ պատմա-կան ամենամեծ իրադարձությու-նը՝ Քրիստոսի ծնունդն իրողու-թյուն է: Ցավոք, շատերի հոգեւոր տեսողությունը այնքան է թուլա-ցել, որ չեն պատկերացնում, որ նոր հազարամյակը նոր ճանա-

պարի կամ նոր ուղի չի ենթադ-րում (որին շատերն են սպա-սում), այլ ընդհանր դարձ, հո-գեւոր դարձ դեպի Աստված, դե-պի ակունքները, արժատներն ու ավանդույթները:

Այսօր շատերը կորցրել են հո-գեկան հավասարակշռությունը, կյանքին նորմալ, ընդհանուր շիջ-մից դուրս են եկել, շատերը զրկ-վել են իրենց դիրքից, հռետորա-կան տրամադրություններով հա-մակվել, բայց Աստված մեզ տվել է փրկության ճանապարհ:

Հուկասի Ավետարանում աս-վում է. «Ուզե՛ք, եւ կտրվի Չիգ, փնտրե՛ք և կգտնեք, բայտե՛ք, եւ կբացվի Չիգ համար...»:

Մեզ մնում է ընդառաջ գնալ, ուզել, փնտրել, բայտել և կբաց-վի Ամենակարող Աստծո դուռը մեզ համար: Գա՛ս՝ Նա՛ մարդու մեր սրտերը, հոգին հանդար-տեցնելու եւ դարձնելու նոր մարդ՝ մաքրված եւ մեղքի գերու-թյունից ազատված: Այդ ժամա-նակ է, որ մենք կապրենք ճշմա-րիտ կյանքով, Աստծո կամքին համեմատ:

Վարդանի ՄԻՋՈՒՄՆԱՆՆԵՐ «Ս. Ներսիս Շնորհալու» կիրակնօրյա վարժարան

ՄԱՏՈՒՌ ԶՈՐԱՄԱՍՈՒՄ

Գնդապետ Հովհաննես Ազոյանի հրամանատարությամբ գործող զորամասում անցած աշնանը տեղեկանայով, որ շուտով իրենց մոտ ծառայության կուղարկվի հրամանատարի հոգեւոր խորհրդատու, չգործող ու կիսաքանդ երբեմնի հսկիչ-անցագրային կետն ինժեներասկարկողական ստորաբաժանման ուժերով՝ ներքին ու արտաքին համապատասխան հարցարման ու գնդերի կառուցման շնորհիվ ընդամենը երկու շաբաթում վերափոխեցին գեղեցիկ ու փոքրիկ մատուռի։ Միսիանի հոգեւոր հովիվ Ս. Նարեկի կողմից նրա օժանդ գործառնություն վերածվեց գեղեցիկ ու հանդիսավոր արարողության։ Սուրբ Զորաց մատուռի ներքո գաղղարվեց գործառնական հրամանատարության, քաղաքի եկեղեցու, Պաշտպանության նախարարության գլխավոր հոգեւոր խորհրդատու հայր Վրբանեսի, ինչպես նաեւ զինվորների ջանքերով, որոնց գերակշիռ մասը պարբերաբար այցելում է այստեղ։ Տիրամորն ու Մանկանը պատկերող երկու նկար, ինչպես նաեւ քարի վրա գաղղարված խաչը պատկանում են զինվորներ Կարապետ Արքայանյանին, Արթուր Խաչատրյանին ու Սաման Ավետիսյանին։ Իսկ մի անկյունում հավաքված են այն բոլոր մոմակալներն ու խաչերը, որոնք պատկերված են զինվորների կողմից։ Եւ նկարչության, փորագրության, քարգործության ու այլ շնորհներով օժտված զինվորների կողմից իրենց աշխատանքները մատուռին նվիրելն արդեն ավանդույթ է դառնում։

Կալանատնից ազատվող զին-

վորներին սկզբում անայայնման բերում են այստեղ, ուր նրանք խոստանում են այնպես նման արարքներ չկատարել։ Սուրբ Զորաց մատուռի սպասավորն ու գործառնական հրամանատարի հոգեւոր խորհրդատուն Սամվել սարկվազ Միմոնյանն է։ Նրա պապը՝ Հարությունը, նույնպես սարկվազ է եղել, ծառայել Գեղարդավանքում, իսկ հայրը՝ Ս. Արտակ ավազ քահանա Միմոնյանն այժմ Մայր Աթոռի մկրտարանի տեսուչ լինելովն զուգընթաց, դասավանդում է Գեղարդյան հոգեւոր ճեմարանում եւ ԶԳԶԻ-ի կողմի ուսուցիչների պատրաստման դասընթացներում։

Գեղարդյան հոգեւոր ճեմարանն ավարտելուց մի Մայր Աթոռում իբրեւ սարկվազ մեկ տարի ծառայելուց հետո Սամվելը գորակալեց բանակ՝ չհասցնելով վերջացնել Գլխավոր համալսարանին միջրկամ ավարտական քեզը։ Երբ եկավ այստեղ ու սկսեց հանդիպել զինվորների հետ, նրանց առաջին հարցն այս էր լինում. «Դու ծառայո՞ւմ ես», եւ ստանալով դրական պատասխան՝ տարակուսում էին, թե հոգեւորական ինչպե՞ս կարող է զինծառայող լինել։ Բայց շուտով հարմարվեցին միմյանց։ Ու երբ Սամվել սարկվազը սկսեց շաբաթական երկու անգամ նրանց հետ «Հայ Եկեղեցու պատմություն» դասընթացը պարապել, պարբերաբար այցելել գործառնական բուժկետ եւ կալանատնում սփռվելու հիվանդներին ու արգելափակվածներին բացատրելու, որ չի կարելի օրինազանցություն կատարել, շաբաթ օրերին մատուռում Ավետարան ընթերցել, իսկ երբ քափոխի օրերին խրատներին

խոսք ասել դիրքեր մարտական հերթապահության մեկնողներին, ձեռք բերեց նաեւ զինվորների վստահությունը։ Ու այժմ հոգեկան ծանր պահերին զինվորներին շատերը գալիս են Սուրբ Զորաց մատուռ, այնտեղ կան նրա շրջակայքում առանձնանում սարկվազի հետ ու պատմում իրենց տանջող մտածումներն մասին, որոնք հաճախ նրանց ընտանիքներում տիրող անհամայնությունների արդյունք են լինում։ Եւ անկախ հարցերի բնույթից ու բարդությունից, Սամվել սարկվազի հավատամքը, այդ առանձնագրույցների շնորհիվ բոլորն էլ գտնեւ առժամանակ հոգեկան միջխորություն ու թեթեւացում են գտնում։ Եւ իր կարծիքով՝ ամենակարեւորը սեփական վարքով ու կեցվածքով մատուռի ու իր նկատմամբ եղած հավատն ու վստահությունն ամրապնդելն է, որպեսզի զինվորներն իմանան, որ կարող են իր հետ անկեղծանալ ու հոգու թեթեւություն ունենալ։ ԶԷ՝ որ ամենական տանջալից մտածումներն ու անհանգստությունները չարտահայտելու հետեւանքը կարող է ճակատագրական լինել զինվորի համար։ Եղել են նույնիսկ դեպքեր, երբ զինվորները խոստովանել են կատարածն ու թողություն խնդրել, բայց ինքը, բացատրելով, որ մեղքերի թողության իրավունք չունի, անհրաժեշտ խորհուրդներ է տվել նրանց։

Սամվել սարկվազ Միմոնյանը գործառնություն իր ծավալած գործունեության վերաբերյալ յուրաքանչյուր ամիս մանրամասն հաշվետ-

վություն է ներկայացնում Պաշտպանության նախարարության գլխավոր հոգեւոր խորհրդատու հայր Վրբանեսին, որը կապող շղակ է հանդիսանում Մայր Աթոռի ու Պաշտպանության նախարարության միջեւ, օգնում ուսում-

նական ծրագրերով եւ տարբեր ձեռնարկներով։ Մատուռում ու գործունեությունում փակցվելու համար նա ուղարկել էր նաեւ Գեղարդ Բաշինջաղյանի, Մարտիրոս Ալբունյանի, Վարդգես Սուրենյանի ու Հովհաննես Վերջբանյանի կտավների բազմաթիվ վերատպություններ։ Ս. Էջմիածնի ԶԳԶԻ-ն վերջերս սկսել է տարբեր «Քրիստոնեայ Հայաստան» թերթը, որը եւս մեծ առաքելություն է ընդունվում այստեղ։

Մարկավագին խորհուրդներով շատ է օգնում նաեւ քաղաքի հո-

գեւոր հովիվ Ս. Նարեկը, իսկ գործառնական հրամանատար՝ գնդապետ Հովհաննես Ազոյանն ու մյուս սպաներն անում են հնարավոր ամեն ինչ, որպեսզի Սուրբ Զորաց մատուռն ու նրա սպասավորի հոգեւոր գործունեությունը լուսավոր ծառայեն իրենց նպատակին՝ ամրապնդելով զինվորների հավատը Հայ Առաքելական Եկեղեցու նկատմամբ։

Դեռեւս լուծված չէ միայն մատուռում վառվող մոմերի կանոնավոր ձեռքբերման խնդիրը, ու զինվորները դրանց տարբեր դրամաները մոմեր են բերում ու դրանք վառում։ Սամվել սարկվազն ասաց, որ այս հարցը առաջնայինը նախատեսվում է լուծել թեմ բերվող մոմերի մի գլխի բանկայություն գործառնական վճար տրամադրելու միջոցով։ Եւ դա միանգամայն ճիշտ կլինի, քանի որ զինվորական կյանքի յուրահատկություններից մեկն էլ գործառնական զինվորների համար

վճարովի ծառայությունների են ամեն ինչի բացակայությունն է։ Ու նրանք մեծ հայեցողիք եզերող խորամտություններով, իրենց կյանքը վտանգելով, ձեռք են բերել նաեւ այդ իրավունքը։

Յուրաքանչյուր գործառնական կյանքի մանրամասնում է, որն այստեղ հրամանատարության ջանքերով կառուցված մատուռն ու նրա սպասավորի շնորհիվ դարձել է առավել ամբողջական ու նաեւ լցվել հոգեւոր բովանդակությամբ։

Տիգրան ԳԵՐԻԿՅԱՆ

ՀԻՇԱՍԱԿ ԱՆՍԱՐ

Ձեռնարկելով Մայր Աթոռի միաբանական գերեզմանաձև փնտրել արձանագրությունների ամբողջական ուսումնասիրությունն ու վերամուրազել՝ զուտ գիտական, հետազոտական նպատակից բացի, ունեցանք նաեւ բարոյական դասեր հանուցման զգացում, դաժն, որ մեր սերունդը դիմել կասար Մայր Աթոռի բոլոր այն միաբանների հիշատակի առաջ, որոնք ամբողջով լի են ավելի ղեկավարի ժամանակներում ու նեղ ժամանակների մեջ՝ կարողացել են անհեշտ լինել Սուրբ Էջմիածնի լուսաստի ջանքը։

Մայր Աթոռի միաբանական գերեզմանոցում ամփոփված է շուրջ 600 հոգեւորականի աճյուն։ Արձանագրություն ունեցող սաղամահարները 200-ով ավելի քան են, սակայն նրանց վերամուրազում երեւան է հանում բավական հարուստ փաստական նյութ։

Միաբանական գերեզմանաձևն անդրադառնալուց առաջ ցանկանում են ճեղք այն կարեւոր հանգամանք, որ Էջմիածին փառալուծում հայաբնակչությունը, որ ունի շրջապահական բնույթ։ Այս արձանագրությունները գրված են լատիններեն։ Արձանագրություններից առանձնադրական է 185 թվականին գրվածը։

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՅԸ ԵՒ ՎԻՄԱԳԻՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Ավելի ուշ Հայաստանում գտնվել են նաեւ արաբերեն, վրացերեն եւ այլ լեզուներով գրված արձանագրություններ։ Կարելի է ասել, որ վիճաբերք փառելն զրկում էր միայն իրենց փառաբանությունն են։ Այս խոսքերի վրա առաջնությունը մեկն էլ միաբանական գերեզմանաձևը, որը հայտնի է «Միաբանական գերեզմանաձև» անվամբ։

Միաբանական գերեզմանաձևն այսօր հաշվվում է 642 սաղամահար, որից 209-ը գուրկ է արձանագրությունների, 26-ը փառածով հողաթուղթ է, 6-ը՝ բեռնեւ սաղամահար (4-ը՝ հայտնի, 2-ը՝ անհայտ)։ Նախկինում եղած այս արձանաձևը 4 կողմից դիմադրվել է միայն 3-ը, որից

մեկը գուրկ է արձանագրությունից (ակամաճեսթ դասում է, որ այդ սեղանը իրար հարեւանությամբ եղել է սյուններ երեք կողմից, որտեղ Գեղարդյան ճեմարանի ուսանողներ են եղել ամփոփված), երկրորդն էլ գուրկ է արձանագրությունից եւ կիսալուծված, մյուսը մի փոքր հեռու է գտնվում՝ լուսանալով վիճակում,

վնաս կրեց նաեւ Հայոց Եկեղեցին, այնպես էլ ամսասն չմանցին նաեւ սաղամահարները, քանի որ արձանագրություններից ասեղը հիշում են, որ գերեզմանաձևն ավելի լի է սաղամահարներ ունեւ։ Ժամանակի ընթացքում որոշ փառեւ առեւանգվել են։ Այսօր միաբանական գերեզմանաձևն սաղամահարների եւ հողաթուղթների թիվը միասին վերցրած՝ հասնում է 675-ի։ Մեկ կարեւոր հանգամանք է, որ ժամանակի ընթացքում ամփոփված անձանց կողմից հողաթուղթերը հավասարեցվել են հողին։ Դա առաջնությունը գլխավորելու առկայությունն է։

Միաբանական գերեզմանաձևն արձանագրություններն ունեւ մասը գտնվում է ամփոփար վիճակում, եւ վրայի վիճակը արձանագրությունները զննելով ավելի ղեկավարներին են դառնում։

Գերեզմանաձևն սաղամահարների արձանագրությունների մեծ մասը գտնվում է ամփոփար վիճակում, եւ վրայի վիճակը արձանագրությունները զննելով ավելի ղեկավարներին են դառնում։

Սաղամահարներ, բացի արձանագրություններից, հարուս են նաեւ ծաղկազարդ խաչերի եւ այլ լուսանկարներով, որը խոսում է ճակալ ժամանակահատվածի ար-

վեսի մասին։ Որոշակի մի ժամանակահատվածի սաղամահարների արձանագրությունները շարքերում են մեկը մյուսից սկսվելու ձևով։

Մեծ կազմակերպչական առաջնությունը վիճաբերի ժողովածուն, հուսանք, որ այն կհրաձգվի։

Սիմվոսիկ միաբանական գերեզմանաձևն ամփոփված հոգեւորականների մի մասի անուններն է։

Առաջին վարդապետ (Դավիթեցի)՝ Պապական, Գրիգոր արեւմտափոխական Գառնակերյան, Գրիգոր արեւմտափոխական Բաբաջանյան՝ երաժիշտ, Դավիթ Զուրաբյան, Եղիա վարդապետ Հասան Չալալյան, Եփրեմ Հայրապետ, Պետրոս երաժիշտական Աղանալյան՝ գիտնական, Սովետ վարդապետ Տաթևազի՝ բժիշկ, Հովսեփ վարդապետ՝ նվիրակ հնդկացի երկրի, Սիմոն վարդապետ Լեւոնի, Վահան արկ. Փոլաճյան՝ Կալկաթայի հայոց ճեմարանի վերահսկող, Սովետ վարդապետ՝ ասվածաբան, փիլիսոփա, Պետրոս վարդապետ՝ լուսանկարիչ Ս. Գալանե Եկեղեցու, Սողոմոն վարդապետ Բաբաջանյան, Սիմոն վարդապետ՝ ժողովրդական խաչերի մասին։

Թող ամեն մեկ մեկն իր ժամանակը անցնի իր ժամանակը։

Արարատ արկ. ԳԼԻՆՅԱՆ

ጥ ፊ በ ኪ ያ ፔ ፋ ጥ ሶ ሂ ኪ ል

«Ուման կարծում են, թե այս կյանքն իրականություն է, իսկ այն կյանքը՝ երազանք, միջոցով ճիշտ հակառակն է. այս կյանքն է երազ, իսկ այն կյանքը՝ իրականություն», - ասում է 5-րդ դարի մեծագույն վարդապետ Եղիշեն:

Բազում դարեր են անցել եղիժի ժամանակներից, սակայն այսօր են ժառեր, լինելով հավասացյալ, ուժեղալու կրոնական անհրաժեշտ գիտելիքներ, ակալալի չեն հաղթարհարել այդ նյութադաժես, ախարհակենտրոն մայակոնները: Մինչդեռ Ասկանաժաուելը են եկեղեցու բազմադարյան ակալադոկտրինը բազում վկայություններ են մեզ մասակարարում: Մեր Տեր Յիսուս Քրիստոս հանդերձյալ կյանքի դաժեկումը է առակներով են իրական դոկտրինի նկարագրումով: Հարուստ են աղխս Դաժարոսի դաժնությունը Քրիստոս բարձրացում է իժնաեկելի անեռանեկից բաժանող վարադոյրը, են մեր հոգեղեր հայալից աղջե բարձրանում է հանդերձյալ կյանքի խորհրդավոր դաժեկում: Հանձնիս հարուստ են Դաժարոսի մեկն եժնում են մեզ են հանձնողում, որ են կենսադոյրությունը ից ակալաժնում ժեղ բաղումով են խոսում աղաժանագրով, այլ ախարհակվում է հանդերձյալ աշարհում:

Քրիստոսի ժամանակակիցները՝ սաղոկեցիները, ժխտում էին հոգեւոր սկիզբը ու «էին հավատում հրեւեակների եւ հոգիների»: Հարուստ եւ Ղազարոսի վերաբերյալ իր լայնմիտությունը Քրիստոս առաջին հերթին հասցեագրում է նրանց:

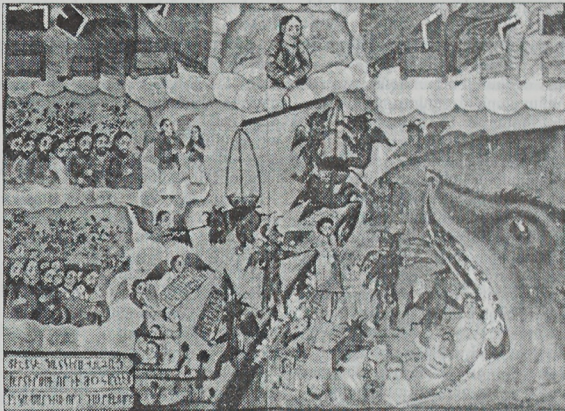
Դարուսն ու Ղազարոսը ժամա-
նակակիցներ էին, սակայն ճյուղն
էյամբն ուներ արքերն ընթացի: Մեկը
հազարուն էր մեծագին համբերճներն
իսկ յուրսն էր ողորներն զյուրուրուն
բարւ էր ասլիս ցնցոսներն մեզ, մե-
կը կուտ էր, յուրսը՝ Բաղան, մեկը
ուներ Իրաւին առողորսւրուն, մեկ-
նի մարմինը ծակելու էր արաւախ-
սեկի վերեւուն, ծակն ուներ իննց եղ-
բայր, յուրսը՝ ոչ ոք, մեկն անհաւկա-
ն էր, քերես՝ սարուկեցի, յուրսը՝ հա-
վաքացայ, մեկը հեծարբնուուն էր
տակ ժամանակաւոր, այսաբախ-
այիսի սեմանիկի իրեւուն, յսկ յուր-
սը՝ Լստուն, իր սեփական հոգուն էր
հաւիթեմութարք, մեկը չէր ծանա-
չուն էր ոչ մեկի կամըն իր սեփակա-
նից հաս, յսկ յուրսը՝ ձգսուն էր
արմէր համաձայն Լստն կամին:

ժամանակը հասավ, եւ նրանք մե-
ռան: Թվում էր, որ նրանց կյանքը
դրանով վերջացավ, բայց՝ ոչ:
Պարզվեց, որ նրանք ունեն անմահ
հոգի եւ շարունակու են ապրել
հանդերձյալ կյանքում: Սեկնաբանե-
լով «Հարուստ մեռաւ եւ թաղվեց»
(Դուկ, մ2, 22) խոսք՝ Ս. Գովհան
Ոսկերեան հայրադէպը (+407) ա-
սում է. «Անցաւ այս հեռակալ փափա-
կությունը, եւ այն, ինչ ունեւ երկր-
ի մը, մնաց երկրում, եւ այն, ինչ ձեռ-
ք եւ թորեւ չալաւ կերտով, ի դիրեւ ե-
լավ: Ուրախությունը, հանդերձե-
րկալեւ չոթությունը, կերակուրների հե-
տանքը չացան, բազմադասակե-
րսնությունը, վիճես ու նեղությունը»:
Որովհետեւ նրա բարեկամներն ու
հարսուրությունը նրան միայն այնմ-
անով օգնեցին, որ լոկ մարմինը լայ-
նով իողին հանձնեցին: Սիւս այս
դասաւորով է Տերը, Խարուսի մա-
սին խոսեցիւ, աւսում՝ թողվեց, ո-
րովհետեւ «այնքան եւ նրա հարսուր-
յան սահմանը»: Արդ, Պազարու-
թյանը եւ դոյսիսի տնտնութեանը,
իսկ հարուստը՝ Տաւաղլուն դոխտի
կրակներում: Սեկը հափկեցնաւ եւ
ագասելեւ երկրվոր ճառագայմի
եւ հաճացաւ, իսկ յնտը՝ հա-
լիկեցնաւ եւ մեկ է ճանգվել՝ են-
թարկելով արսաբեկ հուսահատու-
թիւ, խղիճ սեւեւակ, անհնարագե-
լի խայթցողներ: Նրա հոգիի ճաճա-
կուն եւ երկրի վրա գնակող իր մնա-
լիմանակներն ճմլալուստով:

Զարուստի և աղփա Ղազարոսի
դասնությանը Քրիստոս աղանդողի-
ներին թարգմտարզո ցույց է փախ-
ուր կա երկու ժողովուրդի, երկու վայրի-
դրախտ և դժոխք: Այսու՝ Տերը մաս-
նանջում է երկու ցամաքի օրհանգիստը:

վիճակ. հավիտենական երանութ-
յուն եւ հավիտենական ջանքան
Այս դասնութթամբ մենք իմանում
ենք հետեւյալը. դժոխքը հավիտենա-
կան ջանքանքների վայր է. «Այս ա-
ռիցից դառալով եմ», - աղաղակում
է դժբախտ հարուստը (Ղուկ., ԺԶ,
24):

Դժոխքը դառնալից հիշողությունների վայրն է։ Աբրահամ Նախապետը նորուստին կհեծեցնում է. «Որդյակ, հիփիր, որ դու արեմես սագեյե ես ֆ բարիներն այնտեղ»։ Ասված մեզ հիշողությունն է՝ Կլմ մենք լավ-լավանում ենք մեր մարմնական մահավանից հետո եւս։ Հիշողությունը միակ բանն է, որ մենք մեզ հետ տ

ԴՐԱԽՏ ԵՒ ԴԺՈՒՔ, Մեղրիի որմնանկար, 19-րդ կես:

Մուն են հանդերձյալ կյանք: Մենք այնքան հիշում ենք այն բոլորը, ինչ կարող ենք այժմ նոստալա, որ հավանաբար վաղուց դադարել է անհանգստացնել մեր բթացած, ժամանակավորապես միհիող խիղճը: Այնքան մեղավոր խիղճը արթնանում է սկսում է հոգին չաբանել զարհուրելի հիշողություններով:

Ռոմիսիբ վաս աւարիի արքան լայսսխանասութեայն գիտակցման վայրն է: Լորելով աշխարհով՝ հարուստ չէ հեծարիրժումը իր հոգու վաս եղբայրնի հոգիներ իրկուով: Ընդհակառակը, ինչդես երևում է, Տա համադեղը, իրենք եւ ուրիշներն իր անհավաստեայն իրավացիութեան ի իմնավորվածութեան մեջ, քայց այստեղ՝ ղոժոխում, գտնելով սաջմաններն մեջ, հարուստ ստիպիլ են: Եւ ձգտում է գզուտացնել իր եղբայրներին: Յարուստ նույնիսկ իր եղբայրներին իրկելու ծաղիդ ունեն: Եւ այն ներկայասունն է Արաւսիային՝ ջերմագին խոճրանմով. «Լկայումն մե բեց, հայր, որ Ղազարոսին ուղարկես իմ հոր տունը, որտեղ եւ հինգ եղբայր ունեն, որոնցիդ մահաց վկայություն տա, որ մահմ է չգան սաջմաններն այս վայրը»:

Դժոխսն այն վայրն է, ուր մենք ռուսական ենք օգտագործել ոչ միայն մեր հիշողությունը, այլև երեւակայությունը:

Հարստանալով իր խնդրանքը հիմնավորում է այն կեղևազուր երեակայությունը, որն իսկապես հարույրվում է կազմի, կզգա իր «հոր տունը» և կնկատագրուցաճի իրարայրներից: Եւ համոզված է. «Եթե մեռելներից մեկը նրանց մոտ գնա, նրանք կապախարան»: Սակայն Արեւմտեւ, որ լավ գիտէր անասւածների վերաբերմունքը մեռելներից հարույրան է ընդհանրապէս այլ հրաճելի նկատմամբ, Պապաստանում է հարուստիս: «Եթե Սուլեյմանն է մարգարէներէն չեն տում, մեռելներից մեկն էլ, եթե հարույրում առնի, չդիտիս հայնդունի» (ԺԶ, 31):

Դժվար մեղավորների հավիսե-
նակա՛ն տեղավարձել է, ազգահասեցի
և մոլոկայի հասարակության բնա-
կասեցին: «Իսկ գալով ծուլներին եւ
անհավասներին, ոճրագործներին եւ
կոռուհիներին, կախարդներին եւ
լոռաճահներին, իմայրներին եւ
բոլոր ստախտներին՝ ամբարիւսնե-
րին, մրանց բաժիրը ծծնորք եւ հրով
արվուր լծի մէջ է, որ ներկող մահն

է» (Հայսնութ., ԻԱ, 8):

Դոժիլը «սասանայի և ցուհի հրե-
սակների», ինչպես նաեւ՝ «սուրբ
սիրողների ու կասարողների» հա-
մար ղափարակված վայր է։ Հորու-
նախ և Ղազարոսի մասին լուսամու-
րունը վկայում է նաեւ արդարների
համար կանխորոշված դրախտի և
հանդերձյալ երանության մասին։
Դրախտի և դոժիլի վերաբերյալ մեր
գեոէթիմիկ Ասվաճաժունը՝ իյ սահ-
մանափակում լույ այս դոժիլի նկա-
րադրությամբ, այլ մեծ ճամարդուն է
և հարուս ցուր՝ այլ իրողությունը
լավ իմանալու համար։ Այն հարցին,
թե «Արկյո՞ւ՜ գոյություն ունի հան-
դերձյալը», Հիսուս Քրիստոս

սալիս է հստակ դրասալիսան. «Որս վրա ինչո՞ւ են գաւռնանում, որովհետեւ կգա ժամանակ, երբ բոլոր մեզմով, ու գերեզմաններում են, կլսեն նրա ձայնը եւ դուրս կգան, ովքեր բարի գործեր են արել՝ կյանքն հարուրթան համար, իսկ ովքեր չար գործեր են արել՝ դրասասանի հատրթյան համար»: Խորանարդ լինելով՝ համոզեցրեալ կայս կերպարեղալ տեղեկութիւյուններէ մնջ՝ զարգ է դառնում, ու արդարեւոր համար Տիրոջ դրասասան հալիսեանական եւրամոլթիւրըն գերազանցում է ամեն ժեսակ մարդկայի երեւակայութիւն: Պողոս առաքալը դրասնում է մի մարդու մասին, ու «հափեսեալ է լինել ի միջեւ երրորդ երկինքի... հափեսակցել ի դրախտ եւ լսում ի անձառելի խոսքեր, որոնք մարդ չի կարող վերադրել...»: Երկնում եղած այդ քրքրեալի մարդը ստակ «լսել» ի մի քան, ու երեքսակ չի բառապիկ ցկաւագրութիւն: Եւ որսախացել ի անդոմանելի, անկկաւարդելի որսախոսութիւն: Իսկ ի՞նչ արդե՞ր ցանձեմելով «Եւր եւրաստեմը», «հայելով եւր դեմիքի», «դառնալով եւր անման»: Մի՞թե կարելի է դրասկերել լուսիս խորխախտը, մի՞թե կարող է մըրթեթեմ իմոք գգալ դեղեղն լուսիս հոլորում... քանզի «ինչ ու աչիք չեստակ, եւ ալքաւոր չլսեց, եւ մարդու սիրք չընկալ, Ասակած այն դրասաստեց իր սիրելիների համար» (Ս Կորնթ. Է, 9):

13-րդ դարի խոսքը հեղինակն Կարապետյանին իր «Ամուռն ողորկինը մասին» ծառուտ կենդանի գույներով դասկերպարում է ղոժիսի անհասարակ ծնունդի եւ սթափության կոչ անելով ունկնդիրն աւստւ, որ ղոժիսը ըն թե մարդկային երեւակայության ծնունդն է, այլ զանաւակի իրական, քան այս միութեան աշխարհը: Ոճանք ոչ մի կերպ չեն խարոզարում այսպէս ղոժիսին:

Յառ փակուհու հասցով դուրսից գոյություն զարգափափի հեծ: Նրան համեմատությանս իմնադրուհու պարձը՝ հանդերձյալ կարճել նույնականու եմ հափիսեմական երանուրան յոյս հեծ՝ անեծեմով հափիսեմական սանձանիլ գեղեղարանի՝ դոճուխի գոյությունը: Սովորաբար նրան հեմեմով յոյս մեփ վրա, ես «Ասպակ սեր ես», ես այլ ժամանակով կ'Ասպակ չի կարող «այդրան ժաման» լինել: Բայց հարցեմք իմեմքս մեզ. ի՞նչը լոճեփ է եւս ակելի եմք ղաճամարտուր իսմանը. սրբերն զաեղ՝ եմ ներպուրներեփ, մար-

դադարանքների, մազադրների դրանքներ՝ լր խաղող, հանդրասարու մարդկանցից, այսպես կոչվածն էին մեկուսացված լր անձեղ երիտասարդներից, թե՛ առանց քաջառնության, անհյիս կերպով բոլորին հավաքելով են տեղ: Կարելի է վախճար վախճարովյաճ ասել, թե այսպես հարախից իղիճը իսկ պիտանաճին ման համատեղման, պիտ այորինակ ուրերունոն դեմ: Այդ է դասճռն, ու խղթ թեյորդեղով համցարկոնքներին մեկուսացմուն են հարակրկուրուճից կազ գեղերուն մեճախցերուն, իսկ վարակիչ իկվանդերին կաճ մոկալանքներին՝ համադասավան իկվանցանցներին:

Արդ, ի նշ է դոկտիֆը, եթե ոչ մեկուսաբան այն մարդկանց համար, ովքեր վարում են գազազանաբար, անասնական կյանք: Մի՞թե այդ մարդիկ չեն, որ կամուփին հրաժարվել են սուրբ կյանքից, կականջները փակել՝ չլսելու համար երկնքի ծայրը:

Պատմում են երկու մայրերի մասին, որոնցից իմանք որդին քանում էր, իսկ մյուսինը՝ հոգեբուժարանում: Հավատալի իրենց զավակների կյանքամբ սածուտ սիրո՝ մայրերից են ոչ մեկը չէր զանկալում, ու իր որդին այդ հոգեբուժարանի ազատվել է վերադառնալ, և ամբողջ հոգեկան հիվանդությունքամբ օտառադրող որդին ստանում էր խնդրող իր մորն ու եւրեխաներին, իսկ մյուսիսինը՝ «մեռալարեյ»: Մայրերը չէին զանգացվում իրենց որդիներից մեկուսացման իշխանություններից, այլ, քնդիկապառակը, հայաստանում էին. «Իմ որդու համար լավագույնս էղող ոչ թե տունն է, այլ այնտեղ...»:

Հարուստի եւ Ղազարուսի դասնությունանք մեզ կա մի զարմանալի հասկանություն, որի համոզող չէ կարելի անուշադրի լինել, քանզի այսօրվո՞րվ է համարգումարի բերվում մարտվանդակ դասնությունը. «եւ այս բոլորից բացի, մեծ վիճ կա մեր եւս մեծի մեջ. եթե ուզեման այստեղից մեծ մոտ անցնել, չեն կարողանա, եւ այդտեղից մեկը կարող է մեծ մոտ անցնել»: «Մեծ վիճ կա», սա նշանակում է, որ համոզողական վիճակը երկու դասնական ունի. զոտիմ ուղղակի, եւ չունի մի երրորդ՝ միջանայալ դասնական, որոշուրություն, որ իմեն ժխտում է միջանայալ վիճակի վիճաբերչիլ որեւէ ակնկալություն կամ հույս: Ուստի աներկաք է, որ մահիցից հետո արամորդուն տպասկում է երկու հավաքիլի վիճակ. կամ հավիճեանակալ երամություն կամ հավիճեանակալ սանձանք: Այդ՝ Քրիստոս խորակեց զոտիլի գնդանքները, ոտիի սակ առավ սասանայիլ, սակայն այս չէ նշանակում, թե զոտիլիլ վերացավ: Այն վերացավ արդարանքի, սակայն հավիճեմաթեկ լինելու է մեղավորների համար: Մահվիճեանակալ երամության հասնելու լավագույն ու եզակի դասից, զնորահալ մահ դասիլ այմ է, երբ գնացելով մեր մեղավորի լինելը՝ ստանդուրդուրոտըմով գոչում են. «Եւտեղ շուտաւ իմ մեղից եւ մի բոլոր հանգամանքից ջնջիլ իմնանք: Իմ մեղամար սիր հաստատ, Ասկալ, եւ արդար ոգի Մորդարի մի որովայնումս՝ Ար՝ գցիլ իմն, Տի, Զո երեսից» (Ծ 11-13): Մտի մարագործունք, վերանորոշություն, այն Ասկանությունալ խորան, Հիստոս Փրկի լակակեսեթիլ դարձնելը խաբելուրից է դնեմունարեւն այստեղ, սակայն մարմնով մեզ գնակվելը՝ ըմբոխիմն անդեմակակալ լույսը, գցալ հավիճեանակալ երամություն մեղավորություն:

Արդ, ունկնդիր լինեմ Տիրոջ կոչին, ցնրապատ գնամ Փռչիկի հրավերին, լայն քացեմ մեծ սիբը, ու Սուրբ Հոգին այնտեղ հապիճեմ և կան կայսինի մեդրդ յուսանալի, որ ղեպայ այն վայելելով՝ արթնեմ մեր անմահ հոգին քաղոց լուսի քաղավորության համար:

Աղոթեմ, որ Տրը միջ արթուրդահ մեզ, եւ հապիճեանկան կյանքի ժառանգորդ լինելու հոգակցորդուն միջ քառալի մեր մեծ. ամեն

Հակոբ ԲՅՈՍԵՅԱՆ

ՓՈՍՏԱՐԿՂ

ՀԱՐՑՆՈՒՄ ԵՆ՝
ՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒՄ ԵՆՔ

Խմբագրությանը հասցեագրված նամակում քերթի ընթերցողը հարգնում է.

«Ինչո՞ւ է յոթ մոլորությունը (հպարտություն, նախանշ, բարկություն, ծուլություն, ազատություն, որկրամոլություն, բղթախոհություն) համարվում մահացու մեղք»:

ԶԴԶԿ-ի վարիչ-պնօրեն Տ. ՎԱԶԳԵՆ ՎՐԴ. ՄԻՐԶԱ-ԽԱՆՅԱՆԻՆ խնդրեցինք պա-
րասխանել այս հարցին, որը ե-
ներկայացնում ենք ստորև:

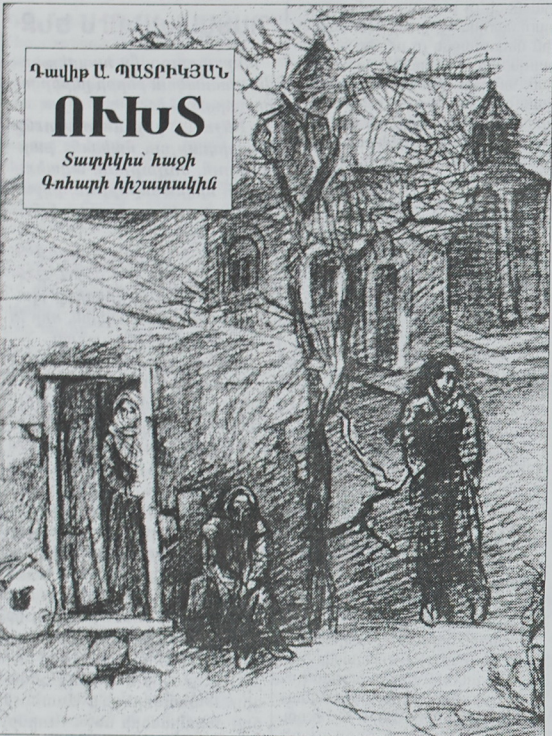
– Աստված-մարդ փոխանարա-
բերությունը շնորհագրադրվում է
Սուրբ Հոգու ներգրավությամբ
Շնորհների տալիք Սուրբ Հոգիի մե-
ջ: Նրա միջոցով փառք դառնում
է: Բնականաժայն շնորհների
«ստացված»-ը, հոգեքո իմաս-
տով՝ կենդանի տաճար, որը մշ-
տապես պետք է սրբազորմվի
Աստծու պատվի բնակների կա-
տարմամբ: Հիշենք Պողոս առա-
նորդի խոսքը՝

քայի խտրը. «Չգիտե՞ք, քե՛ս ձեր մարմնիմները տաճար են Սուրբ Հոգու, որ ձեր մեջ է, եւ որք տաճար գեւ եք Աստուծոյ. եւ դուք ձեր տըրը չեք, քանզի մեծ գնով գնվեցիք: Փառալուրդեցիք Աստուծո՛ւ ձեր մարմնիմների մեջ» (Կորնթ. Ա, 6, 19-20): Աստվածային պատկերիմների խախտումով այսինքն՝ Տիրոջ պատգամների հակառակ կատարված գործերով է բնութագրվում մերըրը Հարցի մեջ քվարկված մեղերը՝ փաստորեն, գործված են մարմնի մերտուն՝ «կենդանի տաճարում», սրբապղծելով Սուրբ Հոգու՝ որ «բնակարարն», որը եւ խիտ պարսպակի է.

Մեղաագործության դեպքում անխնայափնիք է պատիժը. որ հանցին անխաղաղացուն է անձին դարձի բերելու նպատակով: Այնպես որ, անհրաժեշտ գիտակցել պատմի օգտակարությունը: Իսկ յոթ մոլորյունը մահացու է համարվում ոչ ուղղակի իմաստով: Ցանկացած մեղագործում է եւ արտաքին (ֆիզիկական), եւ մերքին (հոգեկան) ավերածություններ, որոնք եւ կարող են «մահացու» քառու որակվել: Սակայն չպետք է հուսահատվել, քանի որ մեղք գործած մարդը, Աստծու ողորմածությամբ, կարող է թողության արժանանալ, եթե գլղյունով ապաշխարության մարքի, արագործի իր իսկ հոգին: Այդ անձի խղճատմանը էլ կխաղաղայն ժամանակ, երբ մահի վերջանքներ կգործադրի վերագտնելու իր նախնական: Աստծու պարգևած պատկերը, այսինքն մերժեցալու իր Մարգիքի: Այստեղ էլ հիշենք Չակոբոս առաքյալի հորդորը. «Մոտենա՛լ Աստծուն, եւ Նա կմերժեման ձեռք Մեղավորներ, մաքրեցե՛ք ձեռքերը. երկմտե՛ք, ուղղե՛ք ձեր տեսը» (Հակ. 4, 8):

Նաեւ պետք է նկատի ունենալ, որ ներքի հատուցումը երկրային կյանքի շրջանակներէն չի աահմանափակվում. իրական հատուցումը հավերժական կյանքն է: Ուստի միշտ պետք է գիտակցել, որ չկան մեծ կափորք մերեքէ: Եւ որպէսզի մեմարմիններէի մեջ կարողանանք փառակորել Սստծուն, ոչ բպետք է մերեքել «կշռել», այբարեպաշտական կյանքով ջանալ առատացնել շնորհները:

ԳՐԱԿԱՆ

Դավիթ Ա. ՊԵՏՐՎԱՐԻ
ՈՒՆՏ
Տարիսիսի հացի
Գոհարի հիշատակին

րոբյան ծովում լողալով պիտի ան-
րացներ տառապալից հոգին՝
պատվարը հարթանակի:

- Ո՞վ չի մեղանշել, ո՞վ մեղք չի
գործել...

Թռչում էր տրված խոստումն ան-
ցնելիք ճամփաներով ու հանգրվա-
նով վերջին, նոր պիտի նրա կատա-
րումն ամենապաշտակող հանդեսի
շողողումն արժագանքը հնչեցներ:
«Կանգնեք մեղքերի ճանապարհի է...
Կյանքը մեղքերի քաղաքային ճա-
նապարհի է... քաղաքային մարք-
ված»,- մտորում էր քայլելով:

Ուխտի պատգամն ուխտատենչ
հոգում փառափորում է մարդասի-
րություն, ամսար կրակներով լալ-
տերապատում պերճագարը երկին-
քը, ամենակարող բարությունն ըն-
ծալուն, ցողուն է առաջաշնորհի
սեր՝ ուխտի կատարման շնորհի
լույս վառելով հոգում: Աստ-
վածային մեծությունը, գործությունը
նրա՝ ամենամատենի խորության
հետ օվկիանի ուխտագնացության
ճանապարհին քաղաքային արգա-
սիք խոստում էր, խոսք՝ կատար-
մամբ ու իրագործմամբ գեղեցիկ:
Երկնային հույս, փրկություն, հոգու
միասնական խորությունում ուխ-
տի ընկալուչ, մարդկային ներ-
շնչարհի ասանակած գործությունը
քաղաքային, երանության, մարդասիրության, ճշմարտության
մեծությունը շնորհիք: Հն առհա-
տակ շտեմարանից հացի փշրանք
տալով երկնի հոգու փրկությանը...

Տիրոջ կրած չարչարանները,
խաչելության աներեակային տա-
ռապանքի ցավը, բայց եւ միաժա-
մանակ այդ ընթացքում մարդկո-
րյան մեղքերի, այդ միջոցով բողո-
քում, Տիրոջ երջանիկ հաղոր-
թմամբ ու համարձակմամբ օժկեցին:
Ահա իրաշքների իրաշքը
մարդկության մեղքերի քաղաքային:

Ուխտատենչ... ի խորքը սրտի
ծնրադրման վախը, ծնկաշոք զոչ-
ման, առ Բարձրալի հնչեցված
անկեղծ խոստովանանքների աղո-
թանքի, խորան լսելիքի, լուսաշող
տեսանելիք, լուսակեղծ իրաշա-
տեղծ պատկեր, ընդունի խոստո-
վանքներ տառապալի, որ ծունկ
խափած տաճարում պատվածա-
տեղծ, Միաձին Որդու պատկերի
առաջ հոգու գաղտնատուրի բա-
ցած, անգուցակալան էությունը
պատմում է այն, ինչն իրենն էր, ու
հիմա, ք մեծությունից հաղորդվե-
լով, պիտի լսվի լավի ու բարու տես-
ելով, որ բացառիկ չար: Կատարե-
լության առաջ ծնարարած հոգու
գաղտնիքը, ցավը տանգալի, չար-
ժամ մեղքի մեղան խոստովանման,
սպասում է կատարման իր երա-
զանքների կապելով հույսը տաճա-
րի գործության, նրա վեհության հետ:

Ուխտել էր առ Աստված՝ խնդրա-
նալքըն աշտուղից հնչեցնել... Այս-
պես էր ընդունում իր ուխտի կա-
տարումը, այսպես էր հասկանում
տառապալի ապաշխարությունը:
Ինքնամաքրում՝ Տիրոջն անա-
ղարտ ծառայելու, խորանի առաջ
խոնարհի ու մարգված հոգու հալա-
րությունը կանգնելու համար: Յո-
ուն էին աչքերը հրապալտ երջան-
կությանը, իրագործել էր խոստո-
մը, սպասելիքը վերին խնամակալի
կամքիցն էր կախված: Տաճարը
խորհուրդն էր ուխտի կատարման,
մարդ արարածի կողմից վեր բարձ-
րացած՝ այն կողմ էր ուխտատե-
նչի գաղափարի, տեղն էր, որտեղից
դիտել իրականացող հաղորդակ-
ցումն ու առաքումը մորմուք սրտի
հոգու տվյալադրման: Տաճարը
խորհրդանշում էր ուխտի կատար-
ման...

...Հայտն էր ուխտի ճանապար-
հով՝ չկատարած մեղքերի ցույց
ձեռքին... Գիտեր՝ ուր էր գնում...
դեպ իրաշագործ մի կառույց-տա-
ճար, որտեղ ծայրը հոգու լսելի պի-
տի դառնա Տիրոջ: Հնկված ուխտի
ձեռնափայտին՝ քայլ առ քայլ մո-
տենում էր երջանկությանը հոգու...

Չգտնում էր դեպի ուխտատենչին,
չտապում էր, սակայն ձգձգվող ճա-
նապարհի չէր մաշում հոգին, չէր
նեղում սիրտը... ուխտավորի ան-
սահման համբերության ինքն էր
ընտրել հեռավոր ուղին: Հնեություն
էին մնացել վառվածքներն ու տան-
ջողը, անանցանելիքն ու բարբառ-
տը:

Անցնում էր ու հոգրանում յուրա-
քանչյուր քայլով: Ե վերջապես
երկար ճանապարհի ավարտը...
Մեծահագործ երանավետ օծումն էր
Հիսուսի գերեզմանի մոտ, երա-
զանքների երազանքը, որի կա-
տարմանը սպասել էր տարիներ:
Շտապում էր դեպի այն... երանա-
վետ ձգտում, անսահման երջան-
կության իրականացում...

Հիմա ձեռքերը չորացած ու բոր-
շումած էին, դողալով, արտասալա-
ված ու լարված երանվելով, որոնք
շողալիման ժամանակ արկված էին
ու չարծկում էին մաշվել հետ: Չորա-
ցած ձեռքերը փակվորեն հավում
էին մարմնիս, ու առավել մեծ հա-
ճույք ամբողջ կյանքումն չգրացի:
Դողալով ձեռքերին էր դաջված
հաջիկ... Աչքերիս առջև եմ կանա-
չավուն դափնու տերեւները, խորիք
հորից ուխտագնացության: Անու-
շահիտ, օժված ձեռքերի շղայնք,
մարմնիս, մեջքս «բերող» մատները
հավել էին ուխտատենչի մատու-
նեղին, հավերժացել իրենց մկիտու-
ն: Անցել էր ճանապարհը... քայլել
էր տառապանքի ուղով, զգացել
զոչման խորությունը...

Աղոթում էր՝ դողալով ձեռքերում
Նարեկը պահած, աղոթում էր հա-
լերեն՝ գրաբար չինանալով եւ գիր
չանաչելով: Թերթում էր աղոթա-
գրքի թերթերը՝ անեն աղոթք ու
սարմուռ ճշտորեն բերանացի աղ-
տասանելով: Չարմանալի էր... ոչ
մի բերք չէր չկորում, գրքի թերթերը
խուճացել ու մաշվել էին, շատերը
լսովել, սակայն ըստ էության իրենց
տեղում մնացել: Ամբողջ իր կյանքի
իմաստն էր դրել այդ գրքում, այդ
գրքով էր քայլել դեպի իր ուխտը
մկիտակում: Այդ ճանապարհին էր
գրքի ամեն էջը օրհնել ու իմաստա-
վորել: Ինչքան խորն էր ներծնկել
նրա մեջ աստվածահամը գործերի
կատարումը, ինչքան էր մաքրել իր
ամեն, ինչքան անարատ ու փառա-
վոր դարձրել այն, ծառա կերհի
խնամակալին: Մարքանալով եա-
կը ծխացել էր խուճին նման, իր
բյուրեղ մարդկության ճառագայթնե-
րով օծել շրջապատը, եղել Աստծո
մեծախորհուրդը օրհնանքը սիրտը,
Նրա սրբազան մասնկնով հոգին
հարստացնող:

Անճախադեպ հրճվանքով էր
տարել ուխտագնացությունը, չար-
չարանքները նրա՝ ճանապարհի
վերջում տեսնելով լույսի շողը իր
իղձերի կատարումը...

Ուխտը ստանալով չէր... ուխ-
տը Տիրոջ տանգանքների մասնու-
թյամբ տառապանքներով ինքնա-
մարմնավոր, մեղքերից ազատվելու
կամ դարձ կամքն քե պակաս կա-
տարելուց գերե մնալու խոստումն
իրագործում էր: Ուխտն էր տառա-
պանքների, դրանք հաղթահարելու
կամքի, մկիտավորությունն է Տիրո-
ջը:

Ինչպե՞ս էր հասել այս բոլորին,
ինչո՞ր էր ձգտել, անարատ հոգին
այն է՞րք էր նկատել, որ մեղք է գոր-
ծել, կամ այդ ո՞ր մեղքի համար է
ուխտել... Ուխտել էր իր սերունդնե-
րի համար, ուխտել էր ինձ համար...

Ուխտել էր, որ ես հիմա հաճե-
ցիստ ու անվորդով գլուխս հենեմ
մոտ լուսալիքի գոգին ու խաղաղ կե-
նեմ. «Զերի, ճենե», ու ես իր
չիղձով մատնեմ, իր օժված ձեռ-
քերով շիկի իմ մարմնի, հղաթանգ,
ուժ տա, երջանկացի: Նա, ով բո-
լորիս համար ուխտել ու անցավ
ամեն ղովարություն, տառապեք, որ
մեք ապրենք ու ննջենք համգիստ:
Հեղուկ մեջ պահպանում եմ իմ
հաջի տառապանքի լուսն պատկերը,
որի ամբողջ կյանքը ուխտ էր...

Գնաց աշխարհից նենե՞ս իմ
մանկությունս իրաշք տիրամայրը՝
լիացած իր ուխտի կատարման
իրաշքով:

Այսօր այն իմ մեջ է...

13. 01. 1999 թ.
Ք. Երեւան

ԺԱՄԱՆՆՑ ԺԱՄԱՆՆՑ ԺԱՄԱՆՆՑ ԺԱՄԱՆՆՑ ԺԱՄԱՆՆՑ ԺԱՄԱՆՆՑ

Բառաշղթան լրացնելով՝ մեջտեղի տողում կկարդաք Հիսուս Քրիստոսի պատգամներից մեկը:

1. Բարձրաստիճան հոգեւորական: 2. Երաժշտական
փողային գործիք: 3. Գրքերի «աշխարհ»: 4. Քրիստոսի
հայրենի բաղադր: 5. Արտագ զավառում գտնվող
վանք՝ Սուրբ ...: 6. Բարդաժակալորների ընտանիքին
պատկանող հուտակետ բույս: 7. Ջաղաք, որտեղ Քրիս-
տոս կատարեց իր առաջին իրաշքը: 8. Բույսի ծաղկա-
կալը կամ սերմնարանը: 9. Լուսավորման համար կա-
խովի հարձակում: 10. Անուն, որը հաճախ օգտագոր-
ծվում է որպես մատնիչի խորհրդանշ: 11. Առանց
ապացույցի ընդունվող դրույք: 12. Երկրի, պետության
մի որոշ մաս: 13. Իգական անուն: 14. Հին Կտակարա-

նում Ագարի որդին: 15. Երկնային մարմին, երկրի
ամենամեծավոր արքանային: 16. Եկեղեցական պա-
տիժ: 17. Ուսումնական հաստատություն Ագլիայում:
18. Սկան: 19. Լեզվի մասին գիտության մասնագետ:
20. Անճանական կամ պաշտոնական բնույթի գրություն,
որ ուղարկվում է մեկին: 21. Անուն, որ կիրառվում է աճ-
գութ մարդ, ռոբազործ, մարդասպան, եղբայրասպան
իմաստներով: 22. Բաղակազմ ինտերվալ երաժշտու-
թյան մեջ: 23. Դաշտի օրհնությունը:

Կազմեց Արթուր ԳՐԻԳՐԻՅԵԼԸ

1			6	10					23	
	3				14		17			
			5		9	11		16		20
						13				22
								19		
	2	4		7	8					
						12	15	18	21	

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆ
Կրճական, մակուրային, լրացված երկաթաբարձեր
Կրճական՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Եջմիածին
Դասարանային՝ Ս. Եջմիածին Քրիստոնեական դաստիարակության եւ
բարոյագության կենտրոն
Գլխավոր խմբագիր՝ Կարեն Մաթեոսյան
Խմբագիրներ՝ Մարտին Գալստյան, Լարս Լավաթար, Աննա Ալոյան
Էջարկում եւ համակարգչային ծառայություն՝ Էլվիրա Դովանյան,
ժամանա Մաթեոսյան
Գրանցման վկայական՝ 624, Դասիչ՝ 69333
Խմբագրության հասցեն՝ Բ. Վարդապետյան, Ս. Գալստյան եկեղեցի,
Քրիստոնեական դաստիարակության եւ բարոյագության կենտրոն
Ղեկավար (8+259) 56780
Մատուցություն կատարելիս հղումը՝ «Քրիստոնեայ Դասարանին»
դասարան է:
ՄԱՅՐ ԱԹՐԱՆ Ս. ԵՋՄԻԱԾԻՆ ՏՊԱՐԱԼ
Ստորագրված է թղթագրության 55, 02, 1999 թ.
Տղամանակ՝ 2000
Գինը՝ 50 դրամ